

تابوی تلویزیون خصوصی

محسن صالحی‌خواه

گزارش‌گر هم‌میهن

به بهانه تک‌صدایی در تلویزیون و تصویب بودجه ۲۴ هزار میلیاردی صداوسیما برای سال ۱۴۰۳، به این واقعیت بیردازیم که چرا تاسیس تلویزیون خصوصی‌یک تابوست.

دو اصل در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران وجود دارد که تفسیر آن‌ها، جلوی تاسیس شبکه‌های رادیویی و تلویزیونی خصوصی در ایران مثل اکثر قریب‌به اتفاق کشورهای دنیا را گرفته است؛ اصول ۴۴ و۱۷۵ قانون اساسی. حتی در سال ۱۳۷۹ وقتی مرحوم محمد یزدی، عضو فقهای شورای نگهبان و علی لاریجانی، رئیس وقت سازمان صداوسیما در نامه‌های جداگانه به احمد جنتی خواستار اعلام نظر آن شورا در خصوص تاسیس رادیو و تلویزیون‌های خصوصی در ایران شدند، جنتی در پاسخ نوشت: «مطابق نص صریح اصل ۴۴ قانون اساسی، در نظام جمهوری اسلامی ایران رادیو و تلویزیون دولتی است و تاسیس و راه‌اندازی شبکه‌های خصوصی رادیویی و تلویزیونی به هر نحو، مغایر این اصل می‌باشد. بدین جهت انتشار و پخش هر برنامه صوتی و تصویری از طریق سیستم‌های فنی قابل انتشار فراگیر (همانند ماهواره، فرستنده، فیبر نوری و غیره) برای مردم در قالب امواج رادیویی و کابلی غیر از سازمان صداوسیمای جمهوری اسلامی ایران، خلاف اصل مذکور است.»

قانون اساسی کشورمان مربوط به سال ۱۳۵۹ بوده و به غیر از برخی اصول که در سال ۱۳۶۸ مورد بازنگری قرار گرفتند، هیچ تغییری در آن ایجاد نشده است. خوب است که ما از خودمان و مسئولان کشور سوال کنیم آیا شرایط ایران ۴۰۲ یا ایران ۱۳۵۹ یکسان است؟ آیا شرایط ایران امروز با سال ۷۹ که این تفسیر از سوی شورای نگهبان ارائه شده، یکسان است؟ زمانی بود که دو شبکه تلوزیونی وجود داشته و توقع مردم بیش از آن نبوده است. گیرنده‌های ماهواره نیز از اواخر دهه هفتاد به مرور زمان فراگیر شدند.به‌طور قطع می‌توانیم‌بگوئیم که شرایط تغییرات زیادی کرده و نیاز به بازنگری را می‌توان حس کرد. مرحوم آوینی سال ۱۳۷۱ از انفجار اطلاعات نوشته بود. اگر آوینی که آن سال از انفجار اطلاعات صحبت می کرد امروز حضور داشت، از چه عنوانی برای عصر امروز استفاده می کرد؟ آوینی نوشته بود: «دهکده جهانی واقعیت پیدا خواهد کرد، چه بخواهیم و چه نخواهیم.» از سوی دیگر، در تفسیری که مجمع تشخیص مصلحت نظام از اصل ۴۴ انجام داد و در جریان ابلاغ سیاست‌های کلی از سوی مقام رهبری به سران سه قوه ابلاغ شد، راه و راه‌هن و بانک‌داری می‌تواند به بخش غیردولتی واگذار شود. آیا امروز در ایران بانک، شرکت حمل و نقل و راه‌سازی خصوصی نداریم؟ نمی‌توان این اصل را که پیش از این به‌طور موسعی تفسیر شده، با نگاهی باز مورد توجه قرار داد؟ اراده‌ای وجود دارد که رادیو و تلویزیون‌ها در دست حاکمیت باقی بماند، یا واقعاً قانون اساسی مانع خصوصی‌سازی کامل رسانه‌هاست؟

روزهایی نه‌چندان دور، در ایران یک خبرگزاری مادر وجود داشت. اما امروز با گسترش امکانات ارتباطی، چندین خبرگزاری مرحر در کشور وجود دارد که در کنار رسانه‌های دیگر وبخش‌های خبری صداوسیما به اطلاع‌رسانی و فعالیت خبری مشغول هستند. آیا اتفاقی افتاده است؟ آیا اطلاع‌رسانی مختل شده یا برعکس، اطلاع‌رسانی به رغم محدودیت‌ها جریان داشته و در نقاط خاصی از زمان، شکوفا نیز شده است؟ نگاهی به فراز و فرود مطبوعات نشان می‌دهد که میدان دادن هر چند ناقص به مطبوعات، مشکلی برای کشور ایجاد نکرده است. حاکمیت صدای خود را از طریق خبرگزاری‌ها، روزنامه‌ها و رسانه‌های رسمی و غیررسمی دارد،

بخش خصوصی نیز هر چند با مشکلات فراوان، اما به‌رغم فشارها به‌راه خود ادامه داده و مسیر کشف حقیقت را بازنگه داشته است.

گاهی به فضای مجازی بیاندازید. پلتفرمی که حداقل از ۱۴ سال پیش در ایران مسدود بوده، امروز تبدیل به یک سکوی برای تولید محتوای تحلیلی و میزگردهای سیاسی شده است. از سوی دیگر، شبکه نمایش خانگی گسترش پیدا کرده و محتوای نمایشی موردنظر و منطبق با ذائقه مخاطب را ارائه می‌کند. بستر اینترنت تحول‌های زیادی در ارتباطات را رقم زده که شاید بتوان در مسیر آن سنگ‌اندازی کرد اما نمی‌شود جلوی حرکت آن را گرفت. برخی برای ضربه زدن به بخش خصوصی، از ولنگاری و نبود نظارت صحبت می‌کنند. در صورتی که در همه جای دنیا، قوانین برای رسانه‌ها وجود دارد و هیچ کس نیز لزوم وجود این قوانین را کتمان نمی‌کند. در همه جای دنیای نیز نهادهای بالادستی وجود دارند که بر امور رسانه‌ها نظارت می‌کنند. اما، وسیع بودن دامنه، تغییرپذیر بودن یا نبودن قانون یک بحث و اعمال سلیقه به‌نام قانون یک بحث دیگر است.

آمارهای متفاوتی از تعداد کارمندان رسمی صداوسیما وجود دارد. این عدد در منابع مختلف از ۲۵ هزار تا ۴۰ هزار نفر ذکر شده است. چنین تشکیلات رسانه‌ای با این حجم، در رسانه‌های جهان وجود ندارد. در کشورهای عادی جهان، معمولاً یک یا چند رسانه دولتی وجود دارد که مواضع حاکمیتی را بیان می‌کند و بقیه رسانه در دستان بخش خصوصی و پشتیبانان مالی تامین می‌کند. در اکثر کشورهای جهان، رسانه‌های دولتی در حداقل تعداد و رسانه‌های خصوصی در حداکثر هستند.

تلویزیون به یک صدای یک‌طرفه، پر قدرت اما کم‌تاثیر تبدیل شده است. یک‌طرفه است به خاطر اینکه تفکری خود را صاحب و غالب بر آن می‌داند و به مرور زمان و طی روندی که از چند سال پیش به صورت پر قدرت آغاز شد، بدون اینکه شاخص‌ها مشخص باشد، دست به خالص‌سازی و تصفیه چهره‌های آن زده است. این تفکر تلاش کرد بدیل به اصلاح انقلابی نیز برای برنامه‌ها و چهره‌های حذف‌شده ارائه کند. برنامه‌ها و چهره‌هایی فاقد خلاقیت اما دارای پشتیبانی سخت‌افزاری و نرم‌افزاری که اجاره‌ طرح صحبت‌های یک‌طرفه زیادی را نیز دارند.

رسانه پر قدرت است به خاطر اینکه گستره پخش آن تمام کشور را در بر می‌گیرد. کم‌تاثیر است به‌خاطر اینکه مرجمیت خود را از دست داده و به‌رغم گستردگی تشکیلات و بودجه و نیروی انسانی، رسانه مرجع نیست. شما را از جاع می‌دهم به اخباری که در این رسانه پوشش داده نمی‌شود، اما مردم آن را از مراجع دیگر دریافت می‌کنند.

شاید نقض ادعای یک‌طرفه بودن صداوسیما از سوی نویسنده، این باشد که مگر چهره‌های منتقد جایی در تلویزیون ندارند؟ حضور چهره‌های منتقد یک استثنا است نه یک روند یا سیاست اصولی جاقفاده در مدیریت این رسانه. گاهی به‌خاطر یک واقعه این نیاز احساس می‌شود که باید برخی بحث‌ها در تلویزیون مطرح کرد. نمونه آن را نیز می‌توانیم پس از مرگ مهسا و برخی برنامه‌های مقطعی که در صداوسیما اجرا شد ببینیم. اما امروز می‌توانیم ردی از برگزاری مناظراتی صریح در خصوص لایحه عفاف و حجاب در تلویزیون ببینیم؟ آیا منتقدان سیاست اجباری حجاب، می‌توانند در یک برنامه زنده تلوزیونی به‌نقد این سیاست بپردازند؟ پیششهادمی‌کنم عبارت‌های «مناظره حجاب» و «مناظره لایحه عفاف و حجاب» را جست‌وجو کنید تا متوجه شوید که این مسئله چه جایی در رسانه ملی ما دارد. اما رسانه‌های غیردولتی و غیر حاکمیتی در حد توان به این مسئله پرداخته‌اند.

بنابراین، می‌توانیم ادعا کنیم که ایرادات زیادی به این رسانه وارد است. می‌شود در این قصه نیز از تجربیات کشورهای دیگر نیز استفاده کرد. هیچ کشوری از آزادی رسانه ضرر نکرده و وجود رادیو و تلویزیون‌های خصوصی

شاید یکی از بدیهی‌ترین مسائل باشد. در بعضی از کشورهای منطقه، رادیو و تلویزیون‌هایی خصوصی هستند که با حمایت ایران فعالیت می‌کنند. شاید بشود در داخل کشور هم در این تابوی قدیمی تجدیدنظر کرد. موجب شده تا مطالبه حقابه رودخانه هیرمند توسط مردم از دولتمردان نسبت به سایر استان ضعیف‌تر باشد.

اهالی سیستان تابستان سختی را گذرانند و تابستان سخت‌تری را پیش رو خواهند داشت، به دلیل عدم ورود آب به چانه‌نیمه‌ها، بحران تامین آب شرب سالم، عدم آبیگری پهنه تالاب هامون و دستکاری‌های انسانی مانند احداث کانال حدود ۲۵ کیلومتری در بستر تالاب و متعاقب آن افزایش میزان گرد و غبار، معضلاتی است که دامن‌گیر سیستانی‌ها شده است. روز جهانی تالاب‌ها سالانه در تاریخ ۲ فوریه برگزار می‌شود. هدف از برگزاری روز جهانی تالاب‌ها، افزایش آگاهی جهانی در مورد نقش حیاتی تالاب‌ها برای مردم و سیاره است.

اداره کل حفاظت محیط‌زیست سیستان و بلوچستان به‌رغم وجود تالاب‌های خشک بین‌المللی هامون و تالاب جازموران، هیچ برنامه‌ای برای جلب توجه مجامع بین‌المللی در این روز تدارک ندیده است و صرفاً به برگزاری جلسه با فعالان این حوزه و حضور در میان هامون نشینان بسنده کرد. جنگ‌آبی منطقه‌ای که ترکیه، اسرائیل و افغانستان با همکاری هم‌پیمانان علیه همسایگان خود آغاز کردند، علاوه بر به مخاطره افاندن امنیت آبی و غذایی موجب تهدیدات زیست محیطی از جمله افزایش میزان گرد و غبار شده است، افغانستان علاوه بر سدسازی در حوضه آبریز هیرمند که منجر به افزایش معضل گرد و غبار در حوزه سیستان و پاکستان شده، تأثیرات زیست‌محیطی احداث دوفاز کانال قوش‌تپه علاوه بر تأثیرگذاری بر امنیت آبی و زیست‌محیطی در کشورهای آسیای مرکزی، شمال شرق ایران را مملو از گرد و غبار خواهد کرد.

۲

تیتریک

HEADLINE ONE

سخنرانی وزیر سابق امور خارجه در مجمع عمومی انجمن اسلامی جامعه پزشکی:

ظریف: گروه نیابتی نداریم

گروه خبر: سی‌امین مجمع عمومی انجمن اسلامی جامعه پزشکی به‌عنوان یکی از احزاب شناخته‌شده اصلاح‌طلب، روز گذشته با حضور محمدجواد ظریف و جمعی از چهره‌های شاخص سیاسی در مرکز فرهنگی رسالت برگزار شد.

از جمله حاضران در این جلسه می‌توان به بهزاد نبوی (سیاست‌مدار اصلاح‌طلب و نایب‌رئیس مجلس ششم)، آذر منصوری (رئیس جبهه اصلاحات)، طاهره نقی‌ئی، نایب رئیس جبهه اصلاحات، جواد امام، سخنگوی جبهه اصلاحات، مرتضی مبلغ (معاون سیاسی پیشین وزارت کشور)، علی تاجرنیا (نماینده مجلس ششم)، لطف‌الله میثمی (روزنامه‌نگار و از مبارزان دوران انقلاب)، مصطفی معین (وزیر پیشین علوم)، محسن میردامادی (دبیرکل سابق جبهه مشارکت) و محمد صدر (عضو مجمع تشخیص مصلت نظام) اشاره کرد. محمدجواد ظریف، وزیر پیشین امور خارجه و محمدرضا ظفرقندی، دبیرکل انجمن اسلامی جامعه پزشکی از سخنرانان این مجمع بودند و پیام سیدمحمد خاتمی رئیس‌جمهور اسبق کشورمان نیز در این جلسه قرائت شد.

▼ مردم، ایران را حفظ کرده‌اند

محمدجواد ظریف در سی‌امین مجمع عمومی انجمن اسلامی جامعه پزشکی نکات مهمی در خصوص سیاست داخلی، خارجی و حکمرانی مطرح کرد. وزیر خارجه پیشین کشورمان در خصوص روابط میان کشورها در جهان امروز گفت: «ما دنیا را هنوز قطبی می‌بینیم و تصور داریم که عربستان چون نوکر آمریکاست، نمی‌تواند با رقبای آن ارتباط بگیرد. تصور می‌کنیم که روسیه و چین حاضرند منافع خود را به خاطر ما به خطر بیاندازند. توقعات بی‌جا درست می‌کنیم. هم‌اکنون عربستان، امارات و دیگر کشورهای آمریکا و اروپا ارتباط دارند و این ارتباط با روسیه و چین نیز برقرار است. بر همین اساس رابطه ما با روسیه و چین و

در پیامی به کنگره پزشکان اصلاح‌طلب اعلام شد:

حمایت خاتمی از موضع انتخاباتی جبهه اصلاحات

ذهنیت‌های غلط‌وهم‌آلود تاریخی به اسلام عزیز بنگریم نیز؛ روشن خواهد شد که اسلام اولاً قوی‌آبر کرامت‌ذاتی و خدادادی انسان تاکید می‌کند و ثانیاً هیچ‌کس و هیچ‌گروهی نمی‌تواند به زور، قدرت خود را بر مردم تحمیل کند، حتی اگر آن کس برگزیده خاص خداوند باشد.

امام علی(ع) که چند روز پیش زادروز مبارکش را گرامی داشتیم؛ پذیرش مسئولیت حکمرانی از سوی خود را ناشی از دوامر می‌داند:

► **نخست، حضور مردمان خواستار حکمرانی اوو تمام‌شدن حجت بر او به وجود نصرت و یاری مردمی.**

► **دوم، تعهد و مسئولیت الهی که در برابر گرسنگی مظلوم و سیری و فرزون خواهی ظالم، آرام و قرار نگبرد.**

و این، یعنی استقرار و سامان یافتن و انتظام امور جامعه براساس رضایت و خواست مردم و تلاش برای تحقق رفاه عادلانه در جامعه و بهبود وضع اقتصادی و معیشتی و تقویت عزّت و سر بلندی جامعه. اگر ازمن پرسش‌شود که برگزرتیرین دستاورد انقلاب اسلامی چه بود؟ می‌گویم اینکه نظام جانشین رژیم پیشین رایک- جمهوری اسلامی پیششهاد و معرفی کرد-ود- جمهوری اسلامی به رأی مستقیم مردم و ملت گذاشته شد. جمهوری(همان ساختاری که در دنیای امروز به رسمیت شناخته شده و در بسیاری کشورها استقرار یافته است، یعنی جمهوری مردم‌سالار) به‌معنی:

► **حاکمیت مردم بر سرنوشت خود**

► **ابتناء قدرت متمرکز (یعنی دولت به‌طور عام) بر قدرت منتشر (یعنی مردم و ملت)**

روز گذشته و در جریان سی‌امین مجمع عمومی انجمن اسلامی جامعه پزشکان، پیام سیدمحمد خاتمی، رئیس‌جمهور پیشین کشورمان نیز خوانده شد. پیش از این، اعضای دفتر سیاسی این حزب نیز با خاتمی دیدار و گفت‌وگو داشتند. در پیام خاتمی به انجمن اسلامی جامعه پزشکان آمده است:

از دیدار با اعضای محترم هیأت‌رنیسه انجمن اسلامی جامعه پزشکی ایران خوشوقتم و تلاش‌های این انجمن را به‌عنوان یک نهاد فعال مدنی برای خدمت به جامعه بزرگ پزشکی در وهله نخست و خدمت به ملت شریف ایران -که این روزها حال خوبی ندارد- در وهله بعد، می‌ستایم و امیدوارم نشست سراسری شما، دارای آثار و برکات فراوان برای جامعه باشد.

میان دو عید بزرگ قرار داریم؛ عید میلاد مسعود حضرت امیرالمومنین(ع) و عید مبارک مبعث و همچنین در آستانه دهه فجر و سالروز پیروزی انقلاب اسلامی هستیم. بالهایم گرفتن از این دو عید بزرگ و نیز با تذکر به آرمان‌های والای ملت ایران که از جمله در انقلاب اسلامی تجلی یافت، نکته‌هایی را عرض می‌کنم. هیچ کس نمی‌تواند و نباید در اهمیت انتخابات و نقش ممتاز آن در جامعه تردید کند، مگر آنان که حق حاکمیت مردم بر سرنوشت خود را قبول ندارند و مردمان را محوران مستضعفی می‌دانند که نیازمند ارباب و آقا بالاسرند.

ایسن بینش غلط هم در دنیای امروز و هم از نظر اسلام مردود است، چراکه انسان کرامت‌ذاتی دارد و امروز بیش از پیش ایمن امر بر مردمان روشن شده و حقوق اساسی ناشی از آن شناخته شده است و اگر از ورای

این در حالیست که کشور براساس میزان نرمال بلندمدت ۵۳ ساله باید ۶۶ میلی‌متر باران دریافت می‌کرد که اکنون با ۳۳ درصد کاهش بارندگی در اغلب حوضه‌های آبریز روبه‌رو هستیم و حتی نسبت به سال گذشته که سال بسیار سختی بود، ۸ درصد عقب‌ماندگی داریم؛ به همین دلیل چه در استان‌های پر بارش و چه در استان‌های خشک، آمار بارش‌ها نگران‌کننده است. « براساس این آمار استان‌هایی مانند تهران، قم، مرکزی، فارس، قزوین، زنجان، البرز و چهارمحال و بختیاری نسبت به بلندمدت با کاهش بسیار زیاد بارندگی و استان‌هایی نظیر خراسان رضوی، کهگیلویه و بویراحمد و اصفهان با کاهش قابل توجهی مواجه هستند. در این میان تنها استان‌های سمنان، مازندران، خراسان شمالی و گلستان از ۹ تا ۳۰ درصد رشد بارندگی داشته‌اند.

▼ وضعیت بارش در پایتخت

در این میان بارش برف در تهران و سفیدپوش شدن شهر تهران، با توجه به کاهش جدی ذخیره آب و برف خوشحال‌کننده بود. بارش باران و برف از بامداد چهارشنبه همراه با کاهش دمای هوا در مناطق شمالی شهر تهران آغاز شد. این بارش‌ها از شامگاه پنجشنبه در تمامی مناطق شهر تهران گزارش شده است. بیشترین بارش‌ها در مناطق یک تا پنج و مناطق ۲۱ و ۲۲ بوده است.

گزارش یک

^[1] از جمله حاضران در این جلسه می‌توان به بهزاد نبوی (سیاست‌مدار اصلاح‌طلب و نایب‌رئیس مجلس ششم)، آذر منصوری (رئیس جبهه اصلاحات)، طاهره نقی‌ئی، نایب رئیس جبهه اصلاحات، جواد امام، سخنگوی جبهه اصلاحات، مرتضی مبلغ (معاون سیاسی پیشین وزارت کشور)، علی تاجرنیا (نماینده مجلس ششم)، لطف‌الله میثمی (روزنامه‌نگار و از مبارزان دوران انقلاب)، مصطفی معین (وزیر پیشین علوم)، محسن میردامادی (دبیرکل سابق جبهه مشارکت) و محمد صدر (عضو مجمع تشخیص مصلت نظام) اشاره کرد